

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา ภายใน ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน จังหวัดลำพูน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน จังหวัดลำพูน ตามระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 ด้าน ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ดังนี้ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 3) การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา 5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา 6) การประเมินคุณภาพการศึกษา 7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี 8) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และ สอบถามถึงปัญหาพร้อมแนวทางแก้ปัญหา

โดยศึกษาโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน จังหวัดลำพูน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ในปีการศึกษา 2553 ในพื้นที่อำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอทุ่งหัวช้างและอำเภอเถี จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนธีรภานุที่บ้านโฮ่ง 2) โรงเรียนบ้านโฮ่งรัตนวิทยา 3) โรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม 4) โรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา และ 5) โรงเรียนแม่ดินวิทยา จากประชากรที่เป็นผู้อำนวยกาโรงเรียน จำนวน 5 คน รองผู้อำนวยกาโรงเรียน จำนวน 8 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเลือกแบบเจาะจง เฉพาะประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน ครูผู้สอน จำนวน 127 คน รวมทั้งสิ้น 145 คน

ทั้งนี้ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด คิดเป็น ร้อยละ 100 จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ในส่วนของการบริหารจัดการการประกันคุณภาพ

การศึกษาภายในของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย สำหรับปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาที่เป็นแบบปลายเปิด (Open – ended) มีผู้ตอบ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 21.38 ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ประกอบคำบรรยาย ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก ทุกข้อโดยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดและปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ปัญหาสำคัญที่พบคือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานการศึกษา ยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่ม ทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังทำให้การปฏิบัติขาดความต่อเนื่อง ส่งผลให้มีแนวทางการดำเนินงานที่ยังไม่เป็นมาตรฐานอย่างแท้จริง แนวทางแก้ปัญหาคือ สถานศึกษาควรหาวิธีการ/รูปแบบต่างๆ ในการจัดทำมาตรฐานที่สามารถทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ทั้งยังส่งเสริมให้มีความตระหนัก ู้เข้าใจในทุกขั้นตอน ทั้งนี้อาจให้ตัวแทนที่เป็นหัวหน้าคณะทำงาน หรือผู้รับผิดชอบหลักเป็นผู้ประสานงานในการดำเนินการส่งเสริมให้มีการทบทวนมาตรฐานการศึกษาต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีเพื่อให้สามารถดำเนินการให้บรรลุตามมาตรฐานที่กำหนดได้

2. ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับมาก โดยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดซึ่งมีการปฏิบัติในระดับปานกลางคือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผล การดำเนินงาน ปัญหาสำคัญที่พบคือ สารสนเทศยังไม่เป็นปัจจุบันไม่ได้จัดหมวดหมู่ที่ดี จึงไม่สามารถนำข้อมูลสารสนเทศมาเป็นทรัพยากรได้ การมอบหมายงานให้บุคลากรดำเนินงานไม่เหมาะสมกับความสามารถของบุคคลส่งผลให้ระบบสารสนเทศไม่มีการพัฒนา นอกจากนี้ยังขาดความร่วมมือประสานงานกับชุมชน/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตามข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แนวทางแก้ปัญหาคือ สถานศึกษาควรแต่งตั้งทีมงานสารสนเทศให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ/ทุกฝ่าย เพื่อทำหน้าที่รวบรวมและบันทึกข้อมูล โดยส่งเสริมให้มีการจัดเก็บข้อมูลในฝ่ายให้เป็นหมวดหมู่ ทั้งนี้อาจกำหนดฟอร์มการเก็บให้เป็นรูปแบบหรือเป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้แล้วสถานศึกษาควรเลือกบุคคลดำเนินงานให้เหมาะสมกับความสามารถในงานที่รับผิดชอบโดยต้องมีความเข้าใจในงานสามารถจัดระบบข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรืออาจส่ง

ทีมงาน/บุคลากรที่มีความชำนาญไปศึกษาดูงาน หรือจัดหา/จัดทำโปรแกรมเพื่อเก็บข้อมูลและสารสนเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการทบทวนจัดโครงสร้างงานใหม่โดยเพิ่มการประสานงานที่สนับสนุนให้มีการติดต่อกับชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

3. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ โดยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายการพัฒนา และสภาพความสำเร็จของการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษากำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคลากรภายในชุมชนเพื่อการพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน ปัญหาสำคัญที่พบคือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาใช้ข้อมูลจาก (SAR) หรือวิเคราะห์ปัญหา/อุปสรรคของปีที่ผ่านมาค่อนข้างน้อย และหลายคนยังขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา รวมถึงการกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครอง ตลอดจนบุคลากรภายในชุมชนยังไม่ชัดเจน แนวทางแก้ปัญหาคือ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการประชุม/อบรมแก่บุคลากรทุกฝ่าย แล้วแต่งตั้งในรูปของคณะทำงานให้ครอบคลุม และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดทำแผนร่วมกัน โดยนำข้อมูลในปีที่ผ่านมา ร่วมวิเคราะห์ด้วย พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการกำหนดแนวทางสำหรับผู้ปกครอง บิดา มารดา ชุมชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทั้งนี้อาจกำหนดให้เป็นผู้ร่วมนิเทศ ติดตามให้เป็นไปตามแผน

4. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ โดยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาอำนวยความสะดวก และสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการบันทึกผลการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องสมบูรณ์และสม่ำเสมอ ปัญหาสำคัญที่พบคือ การดำเนินงานบางกิจกรรม/โครงการอาจมีความคลาดเคลื่อนเนื่องจากปัญหาด้านงบประมาณมีไม่เพียงพอ ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนหรือมีการใช้งบประมาณไม่ตรงตามแผน นอกจากนี้การติดตาม นิเทศและการรายงานผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการยังไม่ต่อเนื่องจากระบบที่ดีในการจัดการ แนวทางแก้ปัญหาคือ สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ปฏิบัติตามแผนที่ได้กำหนดไว้ในปีงบประมาณนั้น ๆ อย่างเคร่งครัด และควรจัดสรรงบประมาณให้ตรงตามเวลา หรือจัดหางบพิเศษสนับสนุนการดำเนินโครงการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้แล้วอาจแก้ไขระบบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษาให้ชัดเจน และอำนวยความสะดวกในการสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ โดยพิจารณาเพิ่มปัจจัยบางอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการให้แก่บุคลากรที่เฝ้าต่อการดำเนินงานตามแผน พร้อมกันนี้ควรดำเนินการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเป็นระยะ

อย่างต่อเนื่อง แล้วให้รายงานต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งอาจจัดการประชุมโดยพร้อมเพรียงกันทุกฝ่าย เพื่อรายงานผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

5. ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก ทุกข้อ โดยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินตนเองเพื่อทำหน้าที่ดูแล ติดตาม ตรวจสอบการประเมินภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ทั้งยังได้ตรวจสอบ ทบทวน คุณภาพภายในสถานศึกษาทุกปี และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาสนับสนุนให้ครู ผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ปัญหาสำคัญที่พบคือ มีการนำผลตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ การศึกษามาใช้ในการพัฒนา/ปรับปรุงยังมีค่อนข้างน้อยและไม่เป็นระบบ ทั้งยังขาดการจัดระบบ การนิเทศและตรวจสอบจากผู้ปกครอง ชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาในด้านต่างๆ แนวทางแก้ปัญหาคือ สถานศึกษาควรจัดระบบการตรวจสอบ ทบทวน คุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบมีความต่อเนื่อง และสามารถประเมินผลได้ เพื่อนำผลมาใช้ในการ พัฒนา ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา อีกทั้งควรส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้ปกครอง ตัวแทนในชุมชนมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งอาจมีการกำหนดปฏิทินในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาตามความเหมาะสม ทั้งเวลา รูปแบบการติดตามตรวจสอบ ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นปัจจุบัน

6. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด พบว่า มีการปฏิบัติใน ระดับมากทุกข้อ โดยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน สถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดย จำแนกตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้อย่างถูกต้องเหมาะสม ปัญหาสำคัญที่พบคือ การประเมินคุณภาพ การศึกษา ยังไม่สามารถสะท้อนความสามารถของนักเรียนได้อย่างแท้จริง เป็นผลให้การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแปลผลข้อมูลไม่ชัดเจน นอกจากนี้ยังขาดรูปแบบการประเมินที่เป็นมาตรฐาน เดียวกันในแต่ละกลุ่มสาระ แม้กระทั่งการประเมินคุณลักษณะของนักเรียน แนวทางแก้ปัญหา คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรจัดประชุมเพื่อกำหนดรูปแบบและเกณฑ์การประเมินให้เหมาะสมตาม สภาพจริง มีความหลากหลาย ทั้งนี้อาจจัดให้มีผู้ประเมิน แนะนำติดตามอย่างต่อเนื่อง แล้วนำข้อมูล มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลผลเป็นระยะตามมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ โดยกำหนดผู้รับผิดชอบหรือคณะ ผู้ประเมินให้ครอบคลุมทุกมาตรฐาน เพื่อกำหนดที่ประเมินคุณภาพการศึกษาและพิจารณาทบทวน/ กำหนดรูปแบบ/วิธีการประเมินหรือวิเคราะห์ข้อมูลให้เหมาะสมหรือสอดคล้องตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา

7. ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ โดยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาจัดทำเอกสารรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เสนอต่อ คณะผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบอย่างถูกต้องตามขั้นตอน และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาเผยแพร่ผลงานของ โรงเรียนต่อสาธารณชนตามกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสม ปัญหาสำคัญที่พบคือ การรวบรวม วิเคราะห์ แปลผลและการนำเสนอข้อมูลผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษายังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร รวมถึงการเผยแพร่ยังไม่กว้างขวาง ซึ่งมีการนำเสนอเพียงด้านเดียว อีกทั้งการส่งรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดหลายครั้งไม่ตรงตามกำหนดเวลา แนวทางแก้ปัญหาคือ สถานศึกษาควรมีการวางแผนเพื่อรวบรวม วิเคราะห์ แปลผล และนำเสนอข้อมูลที่เหมาะสม สอดคล้องกับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษอย่างเป็นระบบ โดยสถานศึกษาต้องสนับสนุน ยอมรับการนำเสนอข้อมูลตามความเป็นจริง และควรเผยแพร่ข้อมูลผลการดำเนินงานให้กว้างขวางอย่างหลากหลาย เพื่อสะท้อนความเป็นจริงของสถานศึกษา รวมทั้งทางผู้บริหารควรกำกับติดตาม โดยให้คณะทำงานรายงานผลการปฏิบัติงานทุกสิ้นปีการศึกษา ทั้งนี้ ต้องดำเนินงานให้ชัดเจนเป็นที่รับทราบอย่างทั่วถึง และต้องส่งรายงานตามกำหนดเวลาโดยเคร่งครัด

8. ด้านการผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ โดยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษานำระบบประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการปรับปรุงจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในให้กับครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ปัญหาสำคัญที่พบคือ สถานศึกษานำข้อมูลผลการดำเนินงานจากรายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (SAR) ไปใช้เป็นข้อมูลฐานเพื่อการพัฒนาหรือดำเนินงานปีต่อไปค่อนข้างน้อย รวมถึงขาดการส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกในการผุดงระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดอย่างยั่งยืนภายในสถานศึกษา แนวทางแก้ปัญหาคือ สถานศึกษาควรจัดประชุมทบทวนผลดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเป็นประจำทุกปี โดยสนับสนุนให้นำข้อมูลในปฐานจากรายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา (SAR) มาปรับปรุงระบบการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเป็นระบบยิ่งขึ้น รวมทั้งร่วมกันสร้างจิตสำนึกในการผุดงระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยส่งเสริมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ให้เกิดความยั่งยืนและกลายเป็นวัฒนธรรมในสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน จังหวัดลำพูน มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

การบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ตามระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 ด้าน ภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า อาจเป็นผลมาจากสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่เข้าร่วม และได้รับการรับรองในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน จึงปฏิบัติตามแนวการประกันคุณภาพการศึกษาที่เคร่งครัด ทั้งยังเป็นโรงเรียนที่มีการพัฒนาและมีผลการพัฒนาสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการอย่างเป็นรูปธรรมและผ่านการประเมินเพื่อรับรองการเป็นต้นแบบโรงเรียนในฝัน จากคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ดังนั้นภารกิจสำคัญที่ต้องดำเนินการก็คือ การพัฒนามาตรฐานของโรงเรียนให้เป็นไปอย่างยั่งยืนตามเจตนารมณ์ของโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สถานศึกษาจึงกำหนดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าเมื่อดำเนินการตามระบบนี้แล้ว การศึกษาจะมีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการและมีมาตรฐานตามที่กำหนด ทั้งนี้อาจแยกการอภิปรายผลออกเป็นรายด้านได้ดังนี้

1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ทุกข้อมีการปฏิบัติในระดับมาก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจน ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินภายนอก จังหวัดแม่ฮ่องสอน (พิเศษฐ์ ไชยสุภา, 2548) ในด้านการพัฒนามาตรฐานระดับสถานศึกษาพบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินการในสภาพการพัฒนาเต็มศักยภาพ โดยจะดำเนินการพัฒนาปรับตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาระดับชาติ ซึ่งจะมีการกำหนดให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน จะเห็นได้ว่า สถานศึกษาได้ให้ความสำคัญในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของภารกิจการประกันคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการ เนื่องจากมาตรฐานการศึกษามีความสำคัญและจำเป็นมากสำหรับการจัดการศึกษา เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพการศึกษาหรือสภาพที่ต้องการให้เกิด ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งเน้นให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของ

สถานศึกษา สภาพชุมชน ศักยภาพของสถานศึกษา และครอบคลุมสาระการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียนและท้องถิ่น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549, หน้า 7 - 8) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า สถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของสถานศึกษาและจัดทำมาตรฐานการศึกษาให้เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียน สถานศึกษาและท้องถิ่น ซึ่งมีการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดและปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาอำเภอหาดง จังหวัดเชียงใหม่ (เอนก ตาเจริญเมือง, 2547) ที่พบปัญหาในการดำเนินการวางแผนว่า บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผน ผู้ศึกษาเห็นว่า น่าจะเป็นผลมาจากสถานศึกษาส่วนใหญ่เลือกที่จะดำเนินการในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ดำเนินการพิจารณาวิเคราะห์และกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษากับครูและบุคลากรทางการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อความรวดเร็วและง่ายต่อการประสาน ในช่วงแรกของการเริ่มการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนท้องถิ่น โดยให้เข้ามามีส่วนร่วมกำหนด/ทบทวนมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้มีความคล่องตัว เนื่องด้วยเป็นโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ซึ่งถือเป็นโรงเรียนต้นแบบของบูรณาการปฏิรูปการศึกษา ทั้งการบริหารจัดการและการให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันจะสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในภาพรวมของประเทศที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยมีระบบการจัดการศึกษาที่ดีจากภายนอกมาช่วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544) ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา ดังที่ สมศักดิ์ คลประสิทธิ์ (2542, หน้า 8) ได้กล่าวถึงคุณภาพการศึกษาว่าหมายถึง การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามความมุ่งหมายของผู้ให้บริการตรงตามมาตรฐานการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ ดังนั้นการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ ในการดำเนินการให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ด้วยการช่วยกันวางแผน (Plan) ช่วยกันทำ (Do) ช่วยกันตรวจสอบ (Check) และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง (Action) เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยอยู่บนพื้นฐานการประสานความร่วมมือทำงานกันเป็นทีมจากทุกๆ ฝ่าย

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลกับคำถามปลายเปิดในส่วนของการแสดงความคิดเห็นโดยผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วน ซึ่งปรากฏออกมาในลักษณะที่ขัดแย้งกัน กล่าวคือ สภาพกิจกรรมมีการปฏิบัติในระดับมาก ขณะที่ความเห็นในหัวข้อเดียวกันกลับระบุถึงการดำเนินกิจกรรมนั้นมีในระดับต่ำ ปรากฏใน ข้อที่ 7 ประเด็นส่งเสริมให้บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดและปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีการปฏิบัติในระดับมากแต่ในคำถามปลายเปิดมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ราย ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานการศึกษา ยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่ม โดยขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า อาจเป็นผลเนื่องมาจากการพิจารณาคำถามของผู้ตอบ ที่มองในประเด็นจำนวนของการมีส่วนร่วมที่ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่ม โดยที่คำถามระบุในแง่ของระยะเวลาความต่อเนื่อง

2. ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับมาก โดย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบันอาชีวศึกษาภาคเหนือ 1 วิทเขตเทคนิคสันกำแพง (ทัตดาว แยมกมล, 2549) ในด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาที่พบว่า สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นลายลักษณ์อักษร อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน (สมจิต ตาคำแสง, 2548) ในด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาได้ให้ความสำคัญในการตั้งคณะกรรมการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้จะใช้วิธีออกเป็นคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีตัวแทนบุคลากรจากหลายฝ่ายมาร่วมคิดร่วมวางแผน และร่วมติดตามตรวจสอบเก็บข้อมูล ในรูปของคณะกรรมการ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549, หน้า 8) เนื่องจากเป็นที่ทราบกันถึงการบริหารจัดการในสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการปฏิบัติพัฒนางานและระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน (อังกูณ จารุญญ เรื่องจรร, 2545, หน้า 2) โดยต้องอาศัยข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ของโรงเรียน ทั้งข้อมูลผู้เรียน ครู อาจารย์ สถานที่ งบประมาณ ฯลฯ มาเป็นทรัพยากรในการบริหารจัดการ ซึ่งจะมีส่วนสำคัญที่จะทำให้การจัดการต่าง ๆ สำเร็จลุล่วง ดังที่ อารุง จันทวานิช (2547) ได้กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาที่มีคุณภาพควรเป็นสถานศึกษาที่มีความพร้อมในด้านทรัพยากรวัตถุ เทคโนโลยี งบประมาณ และทรัพยากรบุคคล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดโดยมีการปฏิบัติในระดับปานกลางคือ สถานศึกษาส่งเสริมให้

ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศ และ ประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง การดำเนินการประกัน คุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ หางดง จังหวัดเชียงใหม่ (เอนก ตาเจริญเมือง, 2547) ที่พบปัญหาในการดำเนินการวางแผนว่า บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ทั้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า การที่บทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมให้ชุมชนและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผลการดำเนินงาน อย่างสม่ำเสมอ แปรผลออกมาในระดับปานกลาง ซึ่งแตกต่างจากรายการอื่นที่อยู่ในระดับมาก อาจพิจารณาถึงสาเหตุที่เกิดจากการที่บทบาทดังกล่าวเป็นนโยบายเริ่มต้น ที่สอดคล้องกับแนวความคิด ของภาครัฐที่เน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ให้เข้ามาดำเนินการในกระบวนการจัดการศึกษา ตั้งแต่การวางแผน ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผลการดำเนินงาน จึงจำเป็นต้องใช้ ระยะเวลาที่จะส่งเสริมให้ประชาชนและการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกได้ตระหนักถึง ความสำคัญของการพัฒนาการศึกษา และมีมุมมองไปในทิศทางสู่เป้าหมายเดียวกันนั่นคือ คุณภาพ การศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ หรือคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด อันถือเป็นปัจจัยภายนอกที่ต้องใช้วิธีการกำกับ ติดตาม อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ดังที่ ฌ็อง-ปอล ชูวรวุธย (2545, หน้า 8 - 9) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนต้อง เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เป็นที่มั่นใจของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม สำหรับให้เกิด การยอมรับว่าโรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมาตรฐาน ซึ่งอย่างไรแล้ว สถานศึกษาคงต้องพยายามส่งเสริมสนับสนุนและหาวิธีการให้ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามา มีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการในการวางแผน กำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อผลักดันให้กระบวนการทำงานในทุกส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างประสานสอดคล้อง กันเป็นระบบมุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษาอย่างมี ประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ เป็น ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเทียบกับทั้ง 8 ด้าน แต่ภาพรวมปรากฏปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้ศึกษา เห็นว่า มีความสัมพันธ์กับงานวิจัยของ พิเศษฐ์ ไชยสุภา (2548) เรื่อง การดำเนินการพัฒนา คุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินภายนอก ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการจัด ระบบบริหารและสารสนเทศเช่นเดียวกัน ที่พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินการอยู่ใน สภาพที่กำลังพัฒนากล่าวคือ สถานศึกษามีโครงสร้างขั้นตอนการบริหารงาน มีคณะกรรมการ

พัฒนาโครงสร้างการบริหารงาน และมีการสร้างความเข้าใจและความตระหนักร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วม ซึ่งจะเห็นได้ว่าสภาพดังกล่าวเป็นข้อบ่งชี้ที่ชัดเจนในความตื่นตัวอย่างจริงจังของสถานศึกษาสำหรับการที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้หากสถานศึกษาได้มีการจัดระบบบริหารและสารสนเทศที่มีความเหมาะสมและสมบูรณ์แล้ว ย่อมจะเป็นสิ่งที่เอื้อต่อการนำไปสู่การบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว

สำหรับในส่วนอื่น ผู้ศึกษามีข้อสังเกตจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลกับคำถามปลายเปิดในส่วนของการแสดงความคิดเห็นโดยผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วน ปรากฏในลักษณะที่ขัดแย้งกันในข้อที่ 9 ประเด็นการจัดเก็บข้อมูล โดยคำนึงถึงความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีการปฏิบัติในระดับมาก แต่ในคำถามปลายเปิดมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ราย ให้ความเห็นว่าสารสนเทศยังไม่เป็นปัจจุบัน ไม่มีการจัดหมวดหมู่ที่ดี จึงไม่สามารถนำข้อมูลสารสนเทศมาเป็นทรัพยากรได้ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า อาจเป็นผลเนื่องมาจากคำถามระบุเฉพาะขั้นตอนการจัดเก็บซึ่งถือเป็นขั้นตอนส่วนหนึ่งของระบบสารสนเทศ ในขณะที่ผู้ตอบอาจพิจารณาในภาพรวมทั้งหมดของการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ จึงคิดว่าสารสนเทศยังไม่เป็นปัจจุบัน

3. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา พบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย การพัฒนาและสภาพความสำเร็จของการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ซึ่งสัมพันธ์กับการศึกษาเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ (เอนก ตาเจริญเมือง, 2547) ด้านการดำเนินการวางแผนที่พบว่า สถานศึกษาได้จัดทำข้อมูลสารสนเทศ และนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและทิศทางในการจัดการศึกษา และนำมาจัดเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กในอำเภอสันทราย เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 (สวาท มุลละ, 2548) ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา ที่พบว่า สถานศึกษาได้จัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ ปรัชญา และเป้าหมาย ทั้งยังจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพและแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งหากสถานศึกษามีความต้องการให้การจัดการศึกษาบรรลุตามมาตรฐานการศึกษาแล้วนั้น สถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา โดยต้องคำนึงถึงหลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และการนำสู่การปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้เพราะคุณภาพคือแผนงานและปฏิบัติการทั้งหลายที่เป็นระบบเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการให้การศึกษาจะสนองตอบตรงตามความต้องการที่กำหนด ดังนั้นการพัฒนา

คุณภาพสถานศึกษาให้บรรลุถึงมาตรฐานที่กำหนดนั้น ต้องมีการจัดทำแผนที่มุ่งเน้นคุณภาพ การศึกษา โดยทุกกิจกรรม/โครงการ/งาน มีเป้าหมายเดียวกันคือ การยกระดับคุณภาพผู้เรียนทุกด้าน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549, หน้า 4) แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงผลการประเมินคุณภาพ ภายใน และผลการประเมินคุณภาพภายนอก รวมถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความจำเป็นที่จะต้อง นำมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายในการพัฒนา เพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์ จัดทำเป็นกลยุทธ์ นำไปสู่โครงการ กิจกรรม และตัวบ่งชี้ต่อไป (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549, หน้า 8 – 9) และเมื่อโรงเรียนเข้าสู่โครงการโรงเรียนในฝัน(โรงเรียนดีใกล้บ้าน) ครูและบุคลากรทางการ ศึกษาทุกคนได้รับรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง ต้องมีการพัฒนาตนเองและโรงเรียน จากพื้นฐาน เดิมๆ ให้มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เพื่อการเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษาของ โรงเรียนดี มี คุณภาพ มีมาตรฐานดีทัดเทียมกับโรงเรียนในเมืองหลวง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษา กำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคลากรภายในชุมชน เพื่อการพัฒนา ผู้เรียนร่วมกัน ซึ่งเชื่อมโยงกับการศึกษาเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอสว่าง จังหวัดเชียงใหม่ (เอนก ตาเจริญเมือง, 2547) ที่พบปัญหาในการดำเนินการวางแผนว่า บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังขาด การมีส่วนร่วมในการวางแผน ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามุ่งที่จะพัฒนา คุณภาพการศึกษาโดยเร่งจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อใช้เป็น เครื่องมือสำหรับดำเนินการบริหารจัดการกิจการในสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายการศึกษา หรือตามเจตนารมณ์ของโครงการหนึ่งอำเภอนี้โรงเรียนในฝันที่มุ่งสู่ตัวผู้เรียน จึงได้ดำเนินการ ภายใต้อำนาจการบริหารจัดการโดยครูและบุคลากรทางการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นหลัก นอกจากนี้ แล้ว ผลการวิจัยของ พิเศษชัย ไซสุภา (2548) เรื่อง การดำเนินการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินภายนอก ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินการในสภาพกำลังพัฒนา กล่าวคือ สถานศึกษา กำลังให้ความสำคัญมากขึ้นกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่จะมีส่วนในการกำหนด จัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน และมีความสอดคล้องกับบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญคือเน้นการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน และผลการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครลำปาง (สราวุธ สมอินสอน, 2549) ด้านกระบวนการ ที่พบว่า ในรายการข้อที่ 4 การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา มีผลการปฏิบัติ มากกว่าร้อยละ 90 แต่เมื่อเทียบกับรายการข้ออื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมชุมชน ถือว่ามีผลการ ปฏิบัติในระดับที่น้อยกว่า แต่ทั้งนี้ในส่วนของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนภายนอก

สถานศึกษาอาจดำเนินการในภายหลังเมื่อได้มีข้อสรุปหรือแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งอย่างไรก็ตามสถานศึกษาต้องคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องในทุกขั้นตอนของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประกอบกันด้วย

สำหรับในส่วนอื่น ผู้ศึกษามีข้อสังเกตที่พบความขัดแย้งระหว่างผลการวิเคราะห์ข้อมูลกับคำถามปลายเปิดในส่วนของ การแสดงความคิดเห็น โดยผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วน ในข้อที่ 8 ประเด็นการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีโดยใช้ข้อมูลของสถานศึกษาที่เป็นระบบครบถ้วน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีการปฏิบัติในระดับมาก แต่ในคำถามปลายเปิดมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 5 ราย ให้ความเห็นว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาใช้ข้อมูลปัญหา อุปสรรค ของปีที่ผ่านมาเป็นฐานน้อย ทั้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า อาจเป็นผลเนื่องมาจากผู้ตอบส่วนใหญ่อาจจะอ่านคำถามไม่ละเอียดหรือผู้ตอบส่วนน้อยอาจเป็นบุคคลที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงในการจัดทำแผนที่ทราบความได้ละเอียดกว่าบุคคลอื่นๆ และข้อที่ 13 ประเด็นการกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคลากรภายในชุมชนเพื่อการพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีการปฏิบัติในระดับมากเช่นเดียวกัน แต่ในคำถามปลายเปิดมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ราย ให้ความเห็นว่า การกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครอง ตลอดจนบุคลากรภายในชุมชนไม่ชัดเจน ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า อาจเป็นผลเนื่องมาจากการพิจารณาคำถามของผู้ตอบที่มองในประเด็นการมีส่วนร่วมในแง่ของความละเอียดในวิธีการ ซึ่งต้องชัดเจนต่อการนำมาปฏิบัติ โดยที่คำถามมิได้กล่าวถึง แต่ระบุเพียงแต่ว่าได้ทำหรือไม่เท่านั้น

4. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา พบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาอำนวยความสะดวก และสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมาคือ สถานศึกษาดำเนินโครงการ/กิจกรรม ทุกกิจกรรมตามที่แผนปฏิบัติการประจำปีกำหนดไว้ และได้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาเรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษานานาชาติ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน (สมจิต ตาคำแสง, 2548) ในด้าน การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งพบว่า สถานศึกษาดำเนินงานตามโครงการและ กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผน และดำเนินการทุกกิจกรรมทันกำหนดเวลา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทิศทางการบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันมีความชัดเจนมากขึ้น มีการวางแผนการพัฒนาศาสตร์ที่ชัดเจนในการมุ่งสู่เป้าหมาย รวมทั้งนำเอากระบวนการบริหารคุณภาพมาใช้ในกระบวนการจัดการทางการศึกษาอย่างจริงจัง ประกอบกับการที่สถานศึกษาต้องดำเนินการประกันคุณภาพ ภายในและรองรับการประเมินภายนอกจาก สมศ. ยังมีความจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ

ให้สอดคล้อง จริงจัง และมีความพร้อมสำหรับการตรวจสอบในคุณภาพ นอกจากนี้ ผลการศึกษาข้างต้นยังคล้ายคลึงกับการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (นัทพงษ์ วงศ์ประสิทธิ์, 2549) ที่พบว่า ผลการศึกษา ด้านปัจจัยผู้บริหารและครูส่วนใหญ่เห็นว่า สถานศึกษาได้ปฏิบัติตามตรงตามเป้าหมายของแผนและปฏิบัติงานตามแผนที่เน้นคุณภาพของนักเรียน ทั้งยังจัดระบบการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และสัมพันธ์กับการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ (จิตติรัตน์ ทองอินทร์, 2548) ด้านการบริหารจัดการที่พบว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน โครงการชุดต่างๆ และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า การดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษาเป็นการบริหารแผน โดยผู้บริหารจะเป็นผู้กำกับดูแล การปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นในแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาที่มีโครงการ/กิจกรรม ต้องดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเกิดผลสำเร็จตามที่ระบุไว้ในตัวชี้วัดของโครงการตามแผนนั้น ซึ่งสถานศึกษาต้องสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็ง เน้นการมีส่วนร่วม และเลือกใช้เทคนิคการบริหารจัดการที่จะทำให้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549, หน้า 9) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการบันทึกผลการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง สมบูรณ์และสม่ำเสมอ ซึ่งสัมพันธ์กับการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบันอาชีวศึกษาภาคเหนือ 1 วิทยาเขตเทคนิคสันกำแพง (ทัตดาว แยมกมล, 2549) ด้านการตรวจสอบและประเมินผลในรายการประเมินข้อที่ 4 , 5 และ 6 คือ ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลมีความเหมาะสม วิธีการเก็บข้อมูลมีความเหมาะสม และวิธีการเก็บข้อมูลมีประสิทธิภาพ ที่มีผลการปฏิบัติในระดับปานกลาง ทั้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า สถานศึกษาควรจัดประชุมวางแผนเพื่อติดตามบันทึกผลการปฏิบัติงาน เพราะเป็นที่ทราบกันดีถึงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาจะต้องร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน รวมถึงมีการบันทึกข้อมูลเพื่อร่วมกันตรวจสอบผลงานหาจุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุง แล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้น ๆ โดยมุ่งหวังให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ฉะนั้นแล้วกระบวนการบันทึกข้อมูล/ผลการปฏิบัติงานควรทำเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ชัดเจนและใกล้เคียงกับความจริง ซึ่งทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญและดำเนินการอย่างจริงจัง ทั้งนี้การปฏิบัติเช่นนี้จะส่งผลดีต่อเนื่องไปถึงขั้นตอน/กระบวนการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ที่สถานศึกษาสามารถนำข้อมูลที่ได้มีการบันทึกนั้นมาดำเนินการวิเคราะห์ เพื่อสรุปทำรายงาน

โดยไม่ต้องใช้เวลามากและยังเป็นการสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นจริงของการดำเนินงาน
ในสถานศึกษาอีกด้วย

ส่วนข้อสังเกตที่ผู้ศึกษาพบความขัดแย้งระหว่างผลการวิเคราะห์ข้อมูลกับคำถาม
ปลายเปิดในประเด็นข้อที่ 4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งจาก
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีการปฏิบัติในระดับมาก แต่ในคำถามปลายเปิดมีผู้ตอบแบบสอบถาม
จำนวน 5 ราย ให้ความเห็นว่า การดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษาโดยเฉพาะกิจกรรมไม่
เป็นไปตามระบบที่แผนกำหนดไว้ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า อาจเป็นผลเนื่องมาจากการพิจารณาคำถามของ
ผู้ตอบที่มองในประเด็นของการปฏิบัติตามแผนในแง่กิจกรรมบางรายการที่ไม่เป็นไปตามที่กำหนด
ในเงื่อนไขของกรอบเวลา ในขณะที่คนส่วนใหญ่อาจมองในการปฏิบัติกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นหลัก
และประเด็นในข้อที่ 12 การกำกับ ติดตาม นิเทศการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีการปฏิบัติในระดับมาก แต่ในคำถามปลายเปิดมีผู้ตอบ
แบบสอบถาม จำนวน 4 ราย ให้ความเห็นว่า การติดตาม นิเทศ ยังไม่ต่อเนื่องและระบบการจัดการ
ยังไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งในส่วนนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า อาจเป็นผลเนื่องมาจากผู้ตอบส่วนใหญ่อาจจะอ่าน
คำถามไม่ละเอียดหรือผู้ตอบส่วนน้อยอาจเป็นบุคคลที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงในการจัดทำ
แผนที่ทราบความได้ละเอียดกว่าบุคคลอื่น ๆ

5. ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา พบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติในระดับ
มาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินตนเอง เพื่อทำหน้าที่
ดูแลติดตาม ตรวจสอบการประเมินและผลการประเมินภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ซึ่งมี
ส่วนใกล้เคียงกับการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก อำเภอ
แม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน (สมจิต ตาคำแสง, 2548) ในด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ
การศึกษา รายการปฏิบัติข้อที่ 3 , 4 และ 13 ซึ่งผู้บริหารและครูส่วนใหญ่เห็นว่า โดยภาพรวมภายใน
สถานศึกษาได้ร่วมกันวางแผนการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ซึ่งบุคลากรทุกฝ่ายมี
ส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินตามภารกิจของบุคลากรที่ได้รับมอบหมาย โดยมีการปฏิบัติ
สูงกว่าร้อยละ 90 แต่ไม่ได้ใช้วิธีการตรวจสอบที่หลากหลาย ทั้งนี้หากวิเคราะห์โดยความหมายของ
การประกันคุณภาพที่ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น หมายถึง
การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา โดยถ้าเป็น
การประกันคุณภาพในกึ่งตรวจสอบคุณภาพโดยบุคลากรของสถานศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัด
ที่ทำหน้าที่ดูแลสถานศึกษานั้น แต่ถ้าเป็นการประกันคุณภาพภายนอก ก็ตรวจสอบโดยสำนักงาน
รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (อึ้งใน จำรัส นองมาก, 2544, หน้า 17) ในส่วน
ของ ฌฐพล ชุมวรฐายี (2545, หน้า 6) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในจะทำให้สถานศึกษา

มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงานที่มีเป้าหมายและแผนการดำเนินการที่ชัดเจน โดยในการดำเนินการตามแผนเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้น ก็จะต้องมีการประเมินคุณภาพภายในหรือการประเมินตนเอง เพื่อตรวจสอบและพัฒนาปรับปรุงให้เป็นไปตามเป้าหมายอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่า สถานศึกษาควรดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างจริงจัง ซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษามีข้อมูลถูกต้องและเพียงพอในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพการศึกษาในรอบปีถัดไป นอกจากนี้แล้วผลจากการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษายังมีส่วนช่วยกระตุ้นผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนักการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนให้ตระหนักถึงการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาการศึกษาในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ อีกทางหนึ่งด้วย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549, หน้า 13) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกปี และสนับสนุนให้ครู ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเชื่อมโยงได้กับการศึกษาเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานาขนาดเล็กในอำเภอสันทราย เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 2 (สวาท มุลละ, 2548) ที่ศึกษานิเทศก์เห็นว่า มีการดำเนินงานตามแผน แต่ไม่มีการตรวจสอบประเมินผล และนำผลมาปรับปรุงปฏิบัติให้บรรลุผลสูงสุด แต่อย่างไรแล้วผู้ศึกษาเห็นว่า ส่วนใหญ่สถานศึกษามีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในตามระบบการประกันคุณภาพที่ครบถ้วนและถูกต้องตามแนวทาง เพราะถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2550, หน้า 7) ซึ่งก็รวมถึงกระบวนการติดตามตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพภายในที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างรอบคอบและต่อเนื่องโดยถือเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องปฏิบัติโดยผู้บริหารและคณะครูควรมีส่วนร่วมและดำเนินการอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการโดยตรงซึ่งก็คือ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อมซึ่งก็คือประชาชน สังคม ทั้งนี้ในกระบวนการประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 15) ดังที่ จำรัส นองมาก (2546, หน้า 22) ได้กล่าวว่า หากสถานศึกษาอยู่ในสภาพที่ได้พัฒนา และปรับปรุงอยู่อย่างต่อเนื่อง ก็จะไม่พบกับคำว่า “เสื่อม”

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตผลการวิเคราะห์ข้อมูลกับคำถามปลายเปิด ซึ่งผู้ศึกษาพบความขัดแย้ง ในข้อที่ 6 ประเด็นการนำวิธีการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนมาปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายภายในเวลาที่กำหนดไว้ เพราะจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีการปฏิบัติในระดับมาก แต่ในคำถามปลายเปิด มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ราย ให้ความเห็นว่า มีการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพการศึกษาค่อนข้างล่าช้า และไม่ชัดเจน ทั้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าอาจเป็นผลเนื่องมาจากมุมมอง

ของแต่ละคนที่ตีความคำว่ากรอบเวลา โดยคนที่ตอบส่วนน้อยอาจคิดว่าการตรวจสอบมิได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่คำถามอาจอ้างอิงถึงวิธีการปฏิบัติของโรงเรียนที่กำหนดการตรวจสอบเพียงปีละครั้ง หรืออาจมิได้ระบุเวลาการแล้วเสร็จ รวมทั้งการกำกับ ติดตามที่ชัดเจน และในข้อที่ 8 ประเด็นการดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีการปฏิบัติในระดับมาก แต่ในคำถามปลายเปิดมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 5 ราย ให้ความเห็นว่า การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษายังไม่ได้นำมาใช้ในการปรับปรุงส่วนที่ยังด้อยอย่างเป็นระบบ และมีการนำผลการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพมาใช้น้อย ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าอาจเป็นผลเนื่องมาจาก การพิจารณาคำถามของผู้ตอบที่มองในประเด็นของผลลัพธ์จากที่ได้นำวิธีการต่างๆ ไปใช้ดำเนินการตรวจสอบ ยังมีได้นำมาใช้พิจารณาปรับปรุง แก้ไข ขณะที่คำถามมีปรากฏในลักษณะของการดำเนินการตามวิธีการตรวจสอบ

6. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสัมพันธ์กับผลการวิจัย ของ บงกช พรหมจันทร์ (2552) เรื่อง การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเอกชน จังหวัดลำพูน ตามข้อเสนอแนะของผู้ประเมินภายนอก ส่วนของการตรวจสอบที่พบว่า คณะกรรมการประเมินภายในทำการตรวจสอบและประเมินการทำงานทุกระยะอย่างสม่ำเสมอ โดยการประเมินแยกแต่ละมาตรฐานอย่างละเอียดจนอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ยังเชื่อมโยงได้กับการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (นัทธพงศ์ วงศ์ประสิทธิ์, 2549) ในการดำเนินงานประกันคุณภาพด้านปัจจัยรายการปฏิบัติข้อที่ 25 , 27 และ 28 ที่พบว่า สถานศึกษาได้ประเมินผลการปฏิบัติงานโดยวิธีที่หลากหลายและทุกฝ่ายมีส่วนร่วม รวมถึงมีการนำผลการประเมินการปฏิบัติงานไปใช้ในนิเทศงานและเพื่อการพัฒนา โดยมีการปฏิบัติสูงกว่า ร้อยละ 90 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สถานศึกษามีการบริหารจัดการระบบ การประกันคุณภาพที่ดี ตั้งแต่การตั้งคณะทำงานขึ้นมาทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เพราะถือเป็นการสร้างระบบการประเมินตนเองทางหนึ่ง ทั้งยังมีการประเมินคุณภาพการศึกษาด้วยวิธีการต่างๆ นอกจากนี้แล้วยังแสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาน่าจะจัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้ดีด้วย เพราะข้อมูลต่างๆ มีความจำเป็นสำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถมีผลการประเมินเพื่อนำไปประนุไว้ในรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เช่นนี้ทำให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุง แก้ไขพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนได้โดยง่าย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งปัญหาลำคัญที่พบคือ ในการประเมินคุณภาพ

การศึกษา ยังไม่สามารถสะท้อนความสามารถของนักเรียนได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า อาจเป็นผลเนื่องมาจากเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวัดประเมินผล ไม่มีมาตรฐานทำให้ไม่สามารถจำแนก หรือสะท้อนความสามารถของนักเรียนได้อย่างชัดเจน เพราะเครื่องมือวัดผลที่ใช้ประเมินตาม จุดประสงค์หนึ่งอาจไม่สามารถนำมาใช้กับอีกจุดประสงค์หนึ่งได้ เช่น แบบทดสอบเพื่อการแข่งขัน หรือเพื่อ การคัดเลือกที่มีความยากง่ายและมีจำนวนข้อคำถามเหมาะสมกับผู้เรียนบางกลุ่มอาจ ไม่เหมาะสม ที่จะนำมาใช้กับผู้เรียนทุกคน และไม่ควรนำผลการคัดเลือกจากการแข่งขันมาใช้ ในการตัดสินใจ ผลการเรียนรู้ ดังนั้นการประเมินควรพิจารณาจากการปฏิบัติงาน และการ ทดสอบที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชาหรือมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2546, หน้า 14) โดยวิธีการประเมิน เกณฑ์ การประเมินต้องมี ความสอดคล้องกันและเน้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลด้วยวิธีการ ที่หลากหลาย เพื่อให้มีความถูกต้องและเป็นปรนัยมากที่สุด ทั้งนี้ผลการประเมินที่ได้ต้องมี ประโยชน์ต่อการพัฒนา การเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนาการสอนของครู พัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา รวมทั้งการกำหนดนโยบายหรือแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า สถานศึกษาควรมีการติดตาม/นิเทศภายในและส่งเสริมให้บุคลากรมีความเข้าใจเกี่ยวกับการ ประเมินข้อมูลตามมาตรฐาน โดยสถานศึกษาต้องมีความละเอียดและชัดเจนในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะต้องอาศัยข้อมูล/มาตรฐานในปีที่ผ่านมาเป็นข้อมูลฐานเพื่อพิจารณา เปรียบเทียบ รวมทั้งอาศัยข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาการ ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ตลอดจนบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในให้มีความชัดเจน เหมาะสม สอดคล้อง และครอบคลุมกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้กำหนดไว้ โดยการ วางแผนร่วมกันระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนรู้ เชิงบูรณาการ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะที่พึงประสงค์และทักษะ การดำรงชีวิตได้ตามศักยภาพ

นอกจากนี้ ในด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า สถานศึกษาได้ให้ความสำคัญในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาโดยมี การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาในระดับการปฏิบัติ มาก ซึ่งส่งผลให้คุณภาพการศึกษามีผลเป็นที่น่าพอใจสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ดังที่ ญัฐพล ชุมวรฐายี (2545, หน้า 6) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในจะทำให้สถานศึกษามีระบบการบริหาร จัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงานที่มีเป้าหมายและแผนการดำเนินการที่ชัดเจน ก็จะต้องมี การประเมินคุณภาพภายในหรือการประเมินตนเอง เพื่อตรวจสอบและพัฒนาปรับปรุงให้เป็นไป ตามเป้าหมายอยู่ตลอดเวลา

สำหรับข้อสังเกตผลการวิเคราะห์ข้อมูลกับคำถามปลายเปิดที่ปรากฏในลักษณะขัดแย้งกัน มีในข้อที่ 6 ประเด็นการประเมินผลงานนักเรียนให้สามารถสะท้อนความสามารถและพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีการปฏิบัติในระดับมาก แต่ในคำถามปลายเปิดมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ราย ให้ความเห็นว่า การประเมินคุณภาพการศึกษายังไม่สะท้อนความสามารถของนักเรียนได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า อาจเป็นผลเนื่องมาจากการตีความคำถามที่คลาดเคลื่อนของผู้ตอบที่มองในแง่ของผลการประเมิน ในขณะที่คำถามจะเน้นวิธีการที่ดำเนินการในช่วงหนึ่งๆ

7. ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี พบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติในระดับมาก โดย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาจัดทำเอกสารรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีเสนอต่อคณะผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบอย่างถูกต้องตามขั้นตอน ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานขนาดเล็ก อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน (สมจิต ตาคำแสง, 2548) ในด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษารายการปฏิบัติข้อที่ 26 ที่ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ เห็นว่า สถานศึกษามีการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยมีการปฏิบัติมากกว่าร้อยละ 80 และสัมพันธ์กับการศึกษาเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานขนาดเล็กในอำเภอสันทราย เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 (สวาท มุลละ, 2548) ในส่วนการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่พบว่า สถานศึกษามีการสรุปผลการดำเนินการติดตามและจัดทำรายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ ยังสนับสนุนด้วยผลการวิจัยเรื่อง การดำเนินการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินภายนอก ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน (พิเชษฐ ไซสุภา, 2548) ด้านการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาที่พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินการอยู่ในสภาพการพัฒนามีศักยภาพ โดยมีการกำหนดหัวข้อในรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ที่ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา ผลการประเมินตามมาตรฐานด้านต่างๆ มีการเสนอจุดเด่น จุดด้อย จุดที่ต้องปรับปรุงพัฒนา ตลอดจนมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาในปีต่อไป ในการเผยแพร่รายงานคุณภาพการศึกษา จะมีการเผยแพร่ทั้งภายในสถานศึกษา เสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่า การจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี เป็นหน้าที่ที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติ เพราะการทำงานใดๆ ก็ตามต้องมีการรายงานผลและนำผลไปใช้ จึงจะเป็นการทำงานที่มีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549, หน้า 7 – 16) แต่เนื่องจากในอดีตแต่ละเลยกันมากจนทำให้เกิดจุดอ่อนเรื่องระบบฐานข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนา จึงมีการตราไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน

เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547, หน้า 29 – 30) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาเผยแพร่ผลงานโรงเรียนต่อสาธารณชนตามกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งอย่างไรก็ตามเมื่อจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีเสร็จเรียบร้อยแล้ว สถานศึกษาต้องส่งรายงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้นสังกัดภายในเดือนพฤษภาคมของทุกๆ ปี และส่งให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพสถานศึกษา (สมศ.) เฉพาะในปีที่เข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งประโยชน์สำคัญของการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา ไม่ได้อยู่ที่จัดทำเพื่อรายงานใคร แต่อยู่ที่การนำผลไปใช้วางแผนปรับปรุงงานต่อไป ดังนั้นสถานศึกษาต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดทำรายงานและนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549, หน้า 14 – 15) อย่างไรก็ตามแล้วสถานศึกษาอาจจัดปฏิทินกำหนดเวลาการส่งรายงานให้ชัดเจนและปฏิบัติตามนั้นอย่างเคร่งครัด เพราะการทำงานใดๆ ก็ตามต้องมีการรายงานผลให้ทุกฝ่ายได้รับทราบและนำผลไปใช้ จึงจะเป็นการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

ส่วนข้อสังเกตจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลกับคำถามปลายเปิดมีปรากฏในลักษณะขัดแย้งกัน ในข้อที่ 5 ประเด็นการรวบรวม วิเคราะห์ แปลผล และนำเสนอข้อมูลผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีการปฏิบัติในระดับมาก แต่ในคำถามปลายเปิดมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ราย ให้ความเห็นว่า การรวบรวม วิเคราะห์ แปลผล และการนำเสนอข้อมูลผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษายังไม่เป็นระบบ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า อาจเป็นผลเนื่องมาจากคำถามที่ยังไม่ชัดเจน ทำให้ผู้ตอบมีความเข้าใจในอีกแง่หนึ่งได้กล่าวคือ ในคำถามใช้ คำว่า “เหมาะสม” ขณะที่การตอบใช้คำว่า “ระบบ”

8. ด้านการผุดงระบบประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติในระดับมาก โดย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษานำระบบประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ สถานศึกษาดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำระบบประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ซึ่งเชื่อมโยงได้กับการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน (สมจิต ตาคำแสง, 2548) ในด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา รายการปฏิบัติข้อที่ 25 ที่ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่เห็นว่า สถานศึกษาได้นำผลการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีปฏิบัติมากกว่าร้อยละ 80 ทั้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า ในการทำให้คุณภาพของสถานศึกษาดำรงอยู่อย่างยั่งยืนนั้น สถานศึกษาต้องมีการตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมอยู่เสมอและดำเนินการอย่าง

จริงจัง โดยโครงการ/กิจกรรมที่ต้องคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ส่งผลถึงผู้เรียน (สำนักงานวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา, 2549, หน้า 15) เนื่องจากระบบการตรวจสอบที่ดีจะช่วยให้สถานศึกษามี ข้อมูลถูกต้องและเพียงพอในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพการศึกษาในรอบปีถัดไปได้ แต่ทั้งนี้ผลการศึกษาของชาญเจริญ ชื่อชวกรกุล (2550) เรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอกรอบที่สองของโรงเรียนโป่งหลวงวิทยา รัชมังคลาภิเษก จังหวัดลำปาง ในด้านการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 12 พบว่า สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่เห็นว่ามี การดำเนินงาน อยู่ในระดับดี ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าการปฏิบัติของโรงเรียนในฝัน ทั้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า อาจเป็นผล เนื่องมาจากโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันต้องพัฒนามาตรฐานของโรงเรียน ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของโครงการจึงมุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพโดยอาศัยกลไกการประกัน คุณภาพภายในเป็นตัวกำกับเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษา สร้างจิตสำนึกในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในให้กับครูและบุคลากรทุกคนใน สถานศึกษา ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า ในการที่จะทำให้อุณหภูมิการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่าง ต่อเนื่องนั้น สถานศึกษาต้องคำนึงถึงการสร้างจิตสำนึกการพัฒนาให้เกิดขึ้นในหมู่ครูและบุคลากร ทุกคนในสถานศึกษา และเน้นย้ำหรือกำหนดเป็นนโยบายการทำงานอย่างมีระบบ รวมทั้งต้อง ทำงานอย่างมีเป้าหมาย ทำงานเป็นหมู่คณะและต้องทำอย่างต่อเนื่อง (สำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา, 2549, หน้า 15) ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้เกิดขึ้นในองค์กรหรือสถานศึกษาอย่าง ทัวถึง ทั้งนี้เพราะในยุคโลกาภิวัตน์เช่นนี้การปฏิรูปการศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งควรจะเร่งพัฒนา คุณภาพของสถานศึกษาในทุกๆ ด้าน ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขันกับสังคมโลก ได้ โดยเฉพาะการเป็นโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันที่ถือเป็นโรงเรียน ด้นแบบของบูรณาการการปฏิรูปการศึกษาและการบริหารจัดการ ซึ่งทั้งผู้บริหาร ครูและบุคลากร ทางการศึกษาจะต้องมีความมุ่งมั่นกระตือรือร้น ร่วมกันขับเคลื่อนโดยใช้พลังร่างกาย พลัง ปัญญา พลังประสบการณ์ และพลังทรัพย์เข้าสู่โรงเรียน ซึ่งเชื่อว่าจะสามารถนำพาองค์กรหรือ สถานศึกษาพัฒนาไปสู่ความมีมาตรฐานตามระบบสากลได้

ข้อสังเกตที่ผู้ศึกษาพบจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลกับคำถามปลายเปิดมีปรากฏในลักษณะ ขัดแย้งกัน ในข้อที่ 1 ประเด็นการนำระบบประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการปรับปรุงจัด การศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีการปฏิบัติในระดับมาก แต่ใน คำถามปลายเปิดมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ราย ให้ความเห็นว่า มีการนำผลของการดำเนินงาน ไปเป็นฐานข้อมูล เพื่อการพัฒนาหรือดำเนินงานในปีต่อไปค่อนข้างน้อย ทั้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า อาจเป็นผลเนื่องมาจากการตีความคำถามของผู้ตอบที่มองในแง่ของผลที่ได้จากการประกันคุณภาพ

ในขณะที่คำถามเน้นถึงการนำกระบวนการของระบบการประกันมาใช้ในขั้นตอนของการดำเนินการ และในข้อที่ 4 ประเด็น การสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาให้เกิดขึ้นในหมู่ครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีการปฏิบัติในระดับมาก แต่ในคำถามปลายเปิดมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ราย ให้ความเห็นว่า การส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาหรือการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดความยั่งยืนในสถานศึกษาค่อนข้างมีน้อย ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า อาจเป็นผลเนื่องมาจากความเข้าใจของผู้ตอบที่อาจมองว่าการสร้างจิตสำนึก ยังมิได้ดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง อาจจัดการไปแล้วเสร็จเป็นครั้งคราวตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน จังหวัดลำพูน ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันและสถานศึกษาแห่งอื่นสำหรับใช้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าร่วมโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน โดยแยกเป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา และข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

- สถานศึกษาควรหาวิธีการ/รูปแบบที่หลากหลายในการจัดทำมาตรฐานสถานศึกษาที่สามารถทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ทั้งยังส่งเสริมให้มีความตระหนัก รู้ เข้าใจในทุกขั้นตอน

- ส่งเสริมให้มีการทบทวนมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยคำนึงถึงสภาพของท้องถิ่น และอัตลักษณ์ของสถานศึกษาด้วย

2. ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

- แต่งตั้งคณะทำงานฝ่ายสารสนเทศให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม/ทุกฝ่าย แล้วให้มีการรวบรวมบันทึกข้อมูล และประมวลผลรายงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

- ปรับปรุงระบบสารสนเทศ คัดเลือกคนทำงานที่ชำนาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีและมีความเข้าใจในงาน หรือศึกษาดูงาน/หาพี่เลี้ยงวางระบบสารสนเทศให้กับโรงเรียนในการจัดทำโปรแกรมเพื่อเก็บข้อมูล

3. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา

- จัดประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนร่วมกันที่ละฝ่าย ๆ โดยเริ่มจากการ SWOT หรือมีการวิเคราะห์ปัญหาสู่การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์
- แต่งตั้งในรูปของคณะทำงานแต่ละฝ่ายให้ครอบคลุม
- มีการกำหนดแนวทางให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการศึกษา

4. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา

- ควรจัดสรรงบประมาณตรงตามเวลาหรือจัดหางบพิเศษ และส่งเสริม/สนับสนุนให้มีการดำเนินงานโครงการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยดำเนินการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง แล้วรายงานต่อผู้บังคับบัญชา
- มีการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ให้รวดเร็ว
- มีการแก้ไขระบบการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวงจร PDCA ให้ชัดเจน

5. ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

- สถานศึกษาควรจัดระบบการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาให้เป็นระบบสามารถประเมินผลได้ และนำผลการตรวจสอบมาแก้ไขหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มากขึ้น
- ควรปรับปรุงระบบการตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยให้นำเสนอข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริง
- จัดการนิเทศและตรวจสอบที่เป็นระบบครบวงจรการดำเนินงาน (PDCA) มีผู้รับผิดชอบชัดเจน เพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนางานในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

6. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

- บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรจัดประชุมเพื่อกำหนดรูปแบบ/เกณฑ์การประเมินให้เหมาะสมตามสภาพจริง
- ควรพิจารณาทบทวนแบบ/เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องตามที่มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษากำหนดต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี
- ควรกำหนดวิธีการประเมินให้มีความหลากหลายและประเมินตามสภาพจริง โดยดำเนินการประเมินให้ครอบคลุมตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

7. ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

- ควรมีการวางแผนเพื่อรวบรวม วิเคราะห์ แปลผล และนำเสนอข้อมูลที่เหมาะสมเป็นความจริงสอดคล้องกับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ
- ผู้บริหารควรกำกับติดตาม โดยให้คณะทำงานที่รับผิดชอบรายงานผลการปฏิบัติงานทุกสิ้นปีการศึกษา ให้ชัดเจนเป็นที่รับทราบอย่างทั่วถึง
- ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ให้กว้างขวางและหลากหลายด้าน เพื่อสะท้อนความเป็นจริง

8. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา

- ควรมีการจัดประชุมทบทวนผลการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นประจำทุกปี เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงระบบการดำเนินงานและจัดทำแผนปฏิบัติการในปีต่อไปให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานศึกษา
- ผู้บริหารควรจัดระบบการติดตามตรวจสอบและส่งเสริมให้มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- ควรมีการส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่องให้เกิดความยั่งยืนและกลายเป็นวัฒนธรรมในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระหว่างสถานศึกษาในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนฟ้นหรือระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา
2. ควรเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือชนิดอื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การประชุมหรือการศึกษาจากเอกสารร่วมด้วย เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายก่อนการสรุปผลให้ชัดเจน